

ženstiev. V sústave myslenia Komenského hodnotové kategórie správneho konania sú čas, poradie dôležitosti a univerzálny nárok: „Nemeškaj ani jednu sekundu! Rozhoduj sa medzi dôležitým a menej dôležitým a nech ťa vedie dobro celého ľudstva“. Videl svet vo svojej celistvosti. Hlásal, že ani jediný štát nemôže žiť v slobode a bezpečnosti, kým mier nebude univerzálny. Vychádzal z toho, že neexistuje izolované riešenie. Mienil napraviť to, čo politici pokazili.

Objektívne hodnotenie jeho programu je možné len z hľadiska celého jeho životného diela. Jeho diagnózy sú neraz zálohou moderných sociologických výskumov, napr. o manipulovateľnej spoločnosti, ktorú možno pomocou demagógie vo forme dobrej i zlej správy rozosmiať a vzápätí hneď i rozplakať. Ukázal, ako ľahko sa dá ovplyvniť verejná mienka; ľudia sa hravo dajú pomýliť, stratia hlavu, vznikne panika, chaos a pomätenie spoločnosti, hystéria, a to všetko je dôsledok nevedomosti, nevzdelanosti. Na základe bohatých skúseností konštatuje, že z krízy, ktorú zapríčiňuje ovplyvniteľnosť a manipulovateľnosť ľudí jestvuje jediné východisko, a to formovanie suverénneho súdneho človeka. Vo svojej pansofickej filozofii Komenský presne určuje cestu k vy-

Životné jubileum prof. PhDr. L. Ďuriča, DrSc.

Jeden z najvýznamnejších psychológov na Slovensku, ktorý je známy aj za našimi hranicami, Prof. Ladislav Ďurič, sa dožil 65 rokov.

Narodil sa 24. 6. 1928 v Plavých Vozokanoch v rodine poľnohospodárskeho robotníka. Detstvo prežil v Dolnom Piali. Mimoriadne nadanie chudobného chlapca vzbudilo pozornosť najmä

tváraní samostatnej mienky. Podľa Komenského základom vzdelanosti je informovanosť, znalosť a správne vykladaná viera, keď sa človek nedostáva do konfliktu so svojim svedomím. V jeho chápaní vzdelanosť neznamená súhrn literárnych, umeleckých a vedeckých poznatkov, ale niečo — kvalitatívne vyššie — systém spolužitia, vzťahov, noriem správania, mechanizmov fungovania, spoluprácu ľudí, ustanovizní, štátov, národov.

Záverečné slovo konferencie predniesol Béla Köpeczi, čestný predseda Komenského spoločnosti, ktorý vyjadril nádej, že aj v budúcnosti sa budú organizovať spoločné konferencie krajín, v ktorých žije duch Komenského. J. Pšenák informoval účastníkov, že v r. 1995 sa pripravuje konferencia s medzinárodnou účasťou na Slovensku na tému „Pansofický systém J. A. Komenského a jeho aplikácia“.

Maďarskí komeniológovia bádateľskou, vydavateľskou činnosťou a interdisciplinárnym prístupom k štúdiu života a diela J. A. Komenského značným dielom prispievajú do svetovej komeniológie. Maďarská škola a pedagogika využíva jeho odkaz aj pre dnešok, keď koncipuje novú filozofiu výchovy a nový obsah vzdelávania na prelome druhého a tretieho tisícročia.

E. CHRENKOVÁ

jeho učiteľov, miestneho kňaza a lekára, ktorí ho dobre poznali. Oni sa zasadili o to, aby rodičia dali nadaného chlapca študovať, hoci to znamenalo odriekanie pre rodičov a veľké vypätie pre mladého Lacka Ďuriča. Prijatie na lýceum v Leviciach znamenalo novú etapu v jeho živote — etapu spojenú s perspektívami, ale aj s húževnatým učením, tvrdým životom v internáte a činnosťami, ktoré mu umožnili predovšetkým vlastným úsi-

lím uhradiť popri štipendiách náklady na štúdium. Riaditeľ ľudovej školy O. Slivka, dekan-farár L. Adamčík a MUDr. J. Ondrejko, ktorí sa zaslúžili o štúdium L. Ďuriča, s radosťou sledovali jeho vynikajúce študijné výsledky. Po vykonaní diferenčných skúšok v roku 1948 ukončil s vyznamenaním svoje stredoškolské štúdiá na štátnej učiteľskej akadémii v Leviciach.

Venoval som veľký priestor mladým rokom L. Ďuriča preto, aby sme videli, v akých ťažkých podmienkach začal svoju životnú púť. Dedinské prostredie na rozhraní Tekova a Hontu poznačilo na celý život jeho osobnosť a orientáciu — húževnatosť, cieľavedomosť a súčasne humánnosť a toleranciu. A snáď je aj dnes aktuálne pripomenúť, že pri podpore nadaných detí je nenahraditeľný podiel miestnej inteligencie.

Po ukončení učiteľskej akadémie pôsobil ako učiteľ v Tekovských Lužanoch, neskôr ako mladý riaditeľ strednej školy v Kalinčiakove, ktorú budoval od základu. Svoju učiteľskú, riadiacu a organizačnú činnosť, spájal s telovýchovnou a kultúrno-osvetovou aktivitou. Ako vynikajúci aktívny futbalista bol idolom mládeže, ktorému sa venoval vo voľnom čase.

Na základe pozoruhodných výsledkov vo výchovno-vzdelávacej činnosti preložili Ladislava Ďuriča na pedagogické gymnázium v Nitre, odkiaľ odišiel v roku 1952 do Bratislavy. Pedagogické pôsobenie spájal so štúdiom — Vysokú školu pedagogickú (odbor pedagogika-psychológia) skončil v roku 1956 s vyznamenaním.

Odvtedy pôsobil na rozličných psychologických pracoviskách — na katedre psychológie VŠP, na Psychologickom ústave UK v Bratislave, na katedre pedagogickej psychológie, ktorú založil v roku 1965 a ktorej vedúcim bol 10 rokov.

Vedeckú hodnosť kandidáta psychologických vied získal v r. 1962, na docenta psychológie sa habilitoval v r. 1964. V uvedenom období sa venoval najmä práceschopnosti žiakov vo vyučovacom procese. Z tejto problematiky publikoval dve knižné práce v rokoch 1960 a 1965.

Jeho vedecké a vedecko-pedagogické výsledky by boli predurčovali obhájenie vedeckého titulu doktora vied a vedecko-pedagogickej hodnosti univerzitného profesora na začiatku sedemdesiatych rokov. Bolo mu to však znemožnené zrušením členstva v KSČ v roku 1970. Príčinou jeho diskriminácie bola zásadovosť v prístupe k vede, k výchove, k ľuďom. Nikdy nesúhlasil s tým, aby politické hľadiská boli nadradené nad odborné a vedecké, vždy bol za odpolitizovanie a odideologizovanie vedeckej a výchovnej činnosti. Protestoval proti šikanovaniu vysokoškolských pracovníkov len za to, že mali iný názor, ako bola oficiálna orientácia. Medzi iným celou svojou váhou sa zasadil za významného slovenského pedagóga, psychológa a sociológa Prof. dr. Juraja Čečetku, ktorý bol vystavený neoprávneným represáliám. Jeho zmysel pre pravdu a spravodlivosť sa prejavoval vždy a všade. Skutočnosť, že hodnosť doktora psychologických vied mohol obhájiť až v roku 1990 a za univerzitného profesora ho vymenovali až v roku 1991, nijako neovplyvnila jeho vedekú tvorivosť, vedecko-organizátorskú činnosť a výchovnú prácu. Dvadsať rokov, ktoré znamenali sťažené podmienky, boli súčasne aj obdobím jeho systematického vedecko-výskumného dozrievania, obetavej práce za rozvíjanie psychologickéj, najmä pedagogickej a psychologickéj vedy a publikačnej činnosti. Dôkazom tohto tvrdenia je 17 knižných prác, ktorej autorom je prof. Ďurič, spoluautorstvo pri 27 vysokoškolských učebniciach a odbor-

ných príručiekach, publikovanie 150 vedeckých štúdií a odborných príspevkov. Vyvrcholením jeho tvorby je monografia, objednaná UNESCO-m, ktorá vyšla v Ženeve v roku 1989 pod názvom: Essential of Educational psychology. (V súčasnosti sa pripravuje verzia v ďalších 4 svetových jazykoch.)

So zreteľom na veľký rozsah publikačnej činnosti nemôžem uviesť v krátkom príspevku všetky významné práce Ladislava Ďuriča. Pripomeniem aspoň niektoré. Práceschopnosť žiakov vo vyučovacom procese. Bratislava, SPN 1965, 306 strán. Výkonnosť a únavu učiteľov vo vyučovacom procese. Bratislava, SPN 1969, 263 strán. Výkonnosť žiakov vo vyučovacom procese. Bratislava, SPN 1975, 50 strán. Úvod do pedagogickej psychológie. Praha, SPN 1979, 288 strán. Poznávanie žiakov a rozvíjanie ich tvorivého myslenia. Bratislava, SPK a ŤŠI 1985, 250 strán. Vybrané kapitoly z pedagogickej psychológie. Bratislava, SPN, 400 strán, 1988.

Z 12 knižných publikácií v spoluautorstve podčiarkujem význam 11 zväzkov edície Psychológia a škola, ktorej zakladateľom a hlavným autorom je prof. Ďurič a ktorá zohrala v psychologickom vzdelávaní učiteľov nenahraditeľnú úlohu.

Z učebníc, ktorej autorom je prof. Ďurič, vyzdvihujem prácu Úvod do pedagogickej psychológie (2. prepracované a doplnené vydanie). Bratislava, SPN, 1981, 300 strán.

Osobitnú pozornosť si zasluhuje vysokoškolská učebnica, ktorej hlavným autorom je L. Ďurič a spoluautormi J. Grác a J. Štefanovič. Pedagogická psychológia. Bratislava, SPN, 680 strán, 1988.

Mnoho z knižných prác bolo vydaných aj v zahraničí, najmä v Maďarsku. Práca Pedagogická psychológia

bola ocenená v roku 1988 rektorom UK ako najlepšia vysokoškolská učebnica a SPN ako najlepšie dielo v oblasti odbornej a metodologickej literatúry v roku 1988.

Hodnotiť pedagogickú, vedeckú a publikačnú činnosť prof. PhDr. Ladislava Ďuriča, DrSc., komplexne je veľmi obťažné pre jej rozsiahlosť, náročnosť, diferencovanosť. Čitateľ si môže utvoriť názor najmä vlastným štúdiom jubileantových diel.

Považujem za vhodné pripomenúť len niektoré ťažiská v prínose autora k vedeckej tvorbe v SR. Profesora Ďuriča možno považovať predovšetkým za zakladateľa školy pedagogickej psychológie v SR. Nadviazal na významných predchodcov, avšak zavýšil teóriu a prax pedagogickej psychológie v SR tak, že možno hovoriť o originálnom smere, o samostatnej škole. Prof. Ďurič je tiež priekopníkom teórie a praxe tvorivosti v SR, najmä vo vzťahu ku škole. Treba podčiarknuť jeho vzťah k učiteľovi, jeho prístup k spájaniu teórie a praxe. Napokon treba pripomenúť jeho rozsiahlu činnosť vo vedeckých radách a odborných komisiách. Prof. Ďurič je dlhoročným spolupracovníkom vedeckých časopisov a jedným zo zakladateľov Pedagogickej revue.

Prof. Ďurič je mnohostranný. Má rád šport a stále ešte rekreačne športuje. Má rád hudbu a občas si berie husličky do rúk a zahrá pre vlastnú radosť a radosť poslucháčov. A predovšetkým má rád život a ľudí — vie vychutnať poéziu — nielen knižnú, ale aj poéziu všedných dní. Je to vedec — humanista, učiteľ, akého by sme chceli vidieť a počuť častejšie na vysokých školách.

Želáme mu v mene redakčnej rady, jej spolupracovníkov a čitateľov ešte mnoho tvorivých síl a úspechov.

O. BALÁZ